

Ключові показники на наступні 12 місяців¹. За другий квартал очікування банків принципово не змінилися. Банки надалі прогнозують зростання корпоративного кредитування, це повідомили 81% опитаних (баланс відповідей 37%²), та збільшення видачі кредитів домогосподарствам – 67% опитаних (51%). Більшість респондентів не передбачає змін якості кредитних портфелів, але окремі банки сподіваються, що якість кредитів населення помірно покращиться. Очікування припливу депозитів зберігаються: 57% (42%) респондентів прогнозують приріст вкладів населення, 68% (34%) опитаних – збільшення коштів бізнесу.

Попит. У II кварталі попит бізнесу на кредити дещо зріс. Про це повідомили 48% (15%) опитаних банків, вони зафіксували збільшення попиту на всі види корпоративних кредитів, крім кредитів великим підприємствам. Водночас 46% респондентів вважали, що попит бізнесу на кредити не змінився.

Помірно зріс попит на кредити серед населення. Третина банків повідомила про підвищення попиту на споживчі кредити, чверть – на іпотеку. Насамперед ідеться про великі банки. На думку респондентів, попит на іпотеку виріс насамперед під впливом очікувань підвищення цін на нерухомість. У споживчому сегменті збільшення попиту, зумовили декілька факторів – зниження кредитних ставок, покращення споживчих настроїв та скорочення заощаджень домогосподарств. Окремі великі банки також зауважили, що серед їхніх клієнтів вагомим фактором були зниження можливостей домогосподарств отримати кредит в інших банках.

Банки очікують, що у III кварталі 2018 року попит на кредити зростає – як бізнесу, так і домогосподарств. Найбільше зростання попиту прогнозується на кредити МСП – 57% (33%), корпоративні гривневі та короткострокові – 49% (22%), споживчі – 39% (24%).

Закредитованість бізнесу, за оцінками банків, в цілому лишається високою. Частка банків, що констатували високе боргове навантаження великих підприємств, збільшилася на 4 в. п. до 49% (22%). Натомість боргове навантаження на МСП банки вважають невисоким, баланс відповідей 7%. Закредитованість населення респонденти оцінили як середню (59% відповідей) або низьку (24% відповідей).

Умови кредитування. У II кварталі 2018 року більшість опитаних не змінила стандартів корпоративного кредитування. Окремі великі банки дещо пом'якшили вимоги до позичальників, насамперед при кредитуванні МСП. Малі та середні банки несуттєво посилили стандарти для довгострокових та валютних кредитів. У цілому респонденти не очікують змін стандартів кредитування для бізнесу й у III кварталі, водночас окремі банки повідомили, що планують несуттєво пом'якшити умови кредитування МСП.

У II кварталі банки схвалювали заявки на кредити малому та середньому бізнесу частіше, ніж раніше. Невеликі банки дещо підвищили вимоги до застави за кредитами бізнесу, а окремі великі, навпаки, послабили такі вимоги.

Стандарти кредитування фізичних осіб несуттєво пом'якшилися. Великі банки послабили стандарти іпотечного та споживчого кредитування населення завдяки зростанню конкуренції не лише із іншими банками, а й із небанківськими фінансовими установами. У III кварталі 22% опитаних банків планують пом'якшувати стандарти споживчого кредитування.

У II кварталі рівень схвалення заявок на іпотеку не змінився. Помітно зросла частка схвалених заявок на споживчі кредити, про це повідомили 22% респондентів (баланс відповідей 15%). Окремі великі банки збільшили середній розмір наданих споживчих кредитів та дещо знизили відсоткові ставки, а також знизили вимоги до застави за іпотекою.

Ризики. Банки зазначили, що у II кварталі кредитний ризик збільшився. Великі банки звітували про зменшення процентного та операційного ризиків, малі та середні банки – про збільшення ризику ліквідності. У III кварталі великі банки очікують одночасного збільшення кредитного, процентного, валютного ризиків та ризику ліквідності.

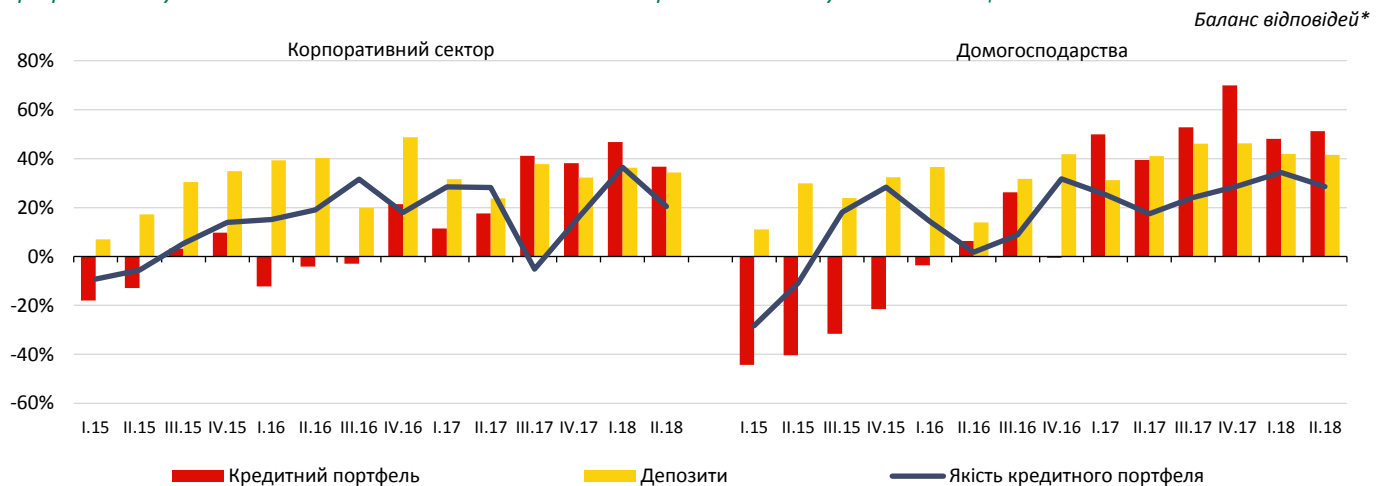
¹ Інформація про мету та методологію Опитування наведена на стор. 10.

² Тут і далі відповіді респондентів не зважені: 1 банк – 1 голос. У дужках наведено баланс відповідей (див. методику в додатку, стор. 6).

Очікування на наступні 12 місяців

У II кварталі 2018 року банки були налаштовані збільшувати кредитування населення та бізнесу протягом наступних 12 місяців. Позитивні настрої в споживчому кредитуванні респонденти зберігають вже 9 кварталів поспіль, починаючи з II кварталу 2016 року. З кінця 2016 року більшість банків постійно очікує збільшення корпоративного кредитування, у II кварталі частка таких банків досягла максимального значення за цей час – 81%. Респонденти вважають, що якість кредитів корпорацій (97% опитаних) та домогосподарств (95%) не погіршиться, а окремі великі банки навіть очікують поліпшення якості кредитів населення. Більшість респондентів прогнозує приплив депозитів юридичних та фізичних осіб у наступні 12 місяців (баланси відповідей 34% та 42% відповідно) (графік 1).

Графік 1. Очікування зміни ключових показників банків протягом наступних 12 місяців

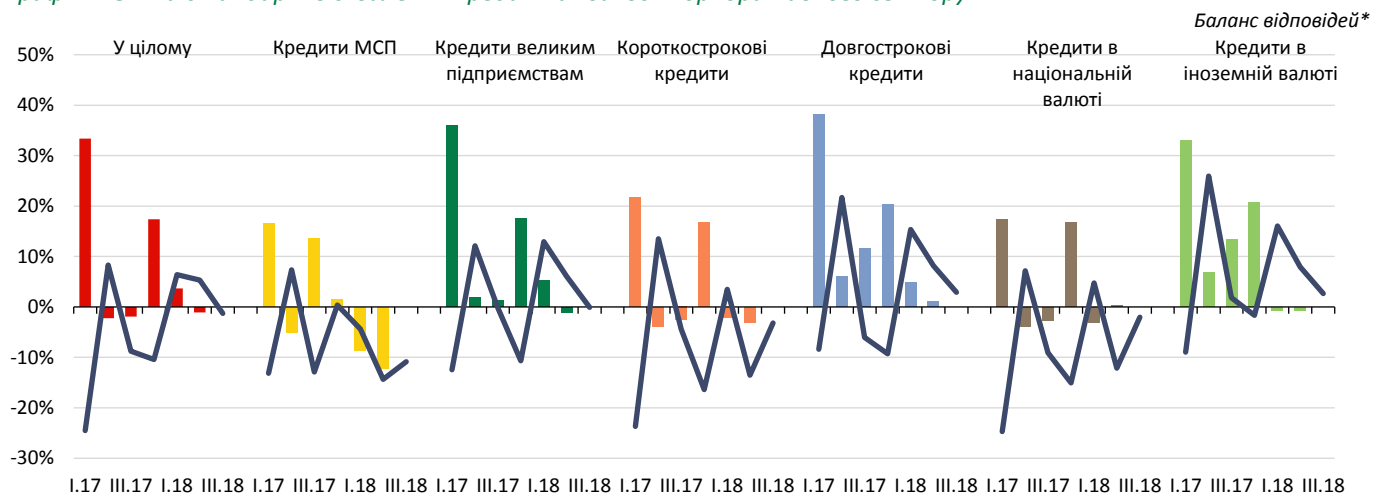

* Позитивний баланс відповідей свідчить про очікування зростання відповідного показника.

Кредитування корпоративного сектору

У II кварталі 2018 року 82% опитаних банків не змінили стандарти кредитування у корпоративному сегменті (баланс відповідей склав -1%). Окремі великі банки пом'якшили стандарти надання кредитів для МСП (баланс відповідей – -12%), невеликі банки несуттєво посилювали стандарти для довгострокових та валютних кредитів, а для інших видів кредитів стандарти не змінилися (графік 2).

Графік 2. Зміна стандартів схвалення кредитних заявок корпоративного сектору¹

¹ Тут і далі стовпчики відображають баланс відповідей за квартал. Темна лінія – очікування на наступний за звітним квартал.

* Позитивний баланс відповідей свідчить про посилення жорсткості стандартів схвалення кредитних заявок.

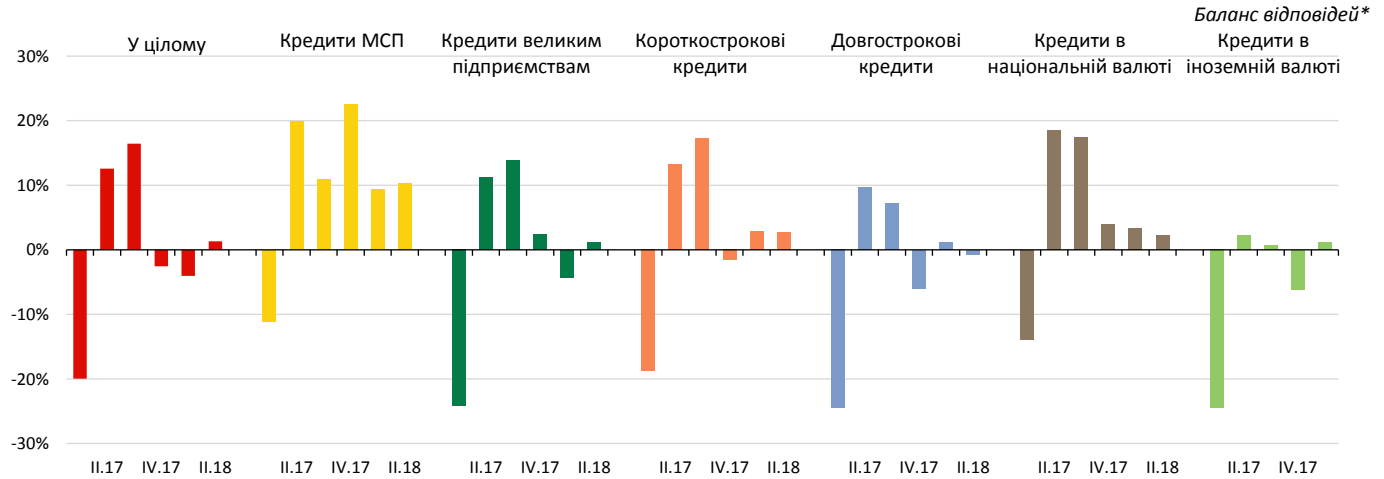
Основними чинниками пом'якшення критеріїв кредитної політики для малого та середнього бізнесу респонденти назвали підвищення конкуренції з іншими банками та позитивні очікування розвитку галузі чи підприємства. Декілька банків очікують погіршення економічної активності та курсових очікувань, а також повідомили про підвищення ризиків застави. Усі ці фактори стримували їх від пом'якшення стандартів кредитування бізнесу (детальні результати наведено в розділі III додатка).

У III кварталі банки в цілому не планують помітно змінювати стандарти кредитування бізнесу. Близько чверті респондентів очікує підвищення стандартів довгострокового кредитування (баланс відповідей 3%). Разом з тим окремі банки готують пом'якшення умов кредитування МСП (баланс відповідей -11%).

У II кварталі частка схвалених кредитних заявок МСП зростає у 17% респондентів, баланс відповідей склав 10%. В інших сегментах кредитування рівень схвалення заявок не змінився (графік 3).

На схвалення кредитних заявок позитивно вплинуло зниження відсоткових ставок. Водночас малі та середні банки дещо підвищили вимоги до застави за кредитами бізнесу (деталі в розділі III додатка до звіту).

Графік 3. Зміна рівня схвалення кредитних заявок корпоративного сектору

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення рівня схвалення кредитних заявок.

За оцінками банків, у II кварталі попит на корпоративні кредити зріс. Про це заявили 48% опитаних. Попит збільшився на всі види кредитів, не змінився тільки на кредити великим підприємствам (графік 4).

Головними чинниками попиту банки вважають потреби бізнесу в оборотному капіталі та інвестиціях. Також респонденти зазначили, що в бізнесі зменшилися можливості фінансування за рахунок власних коштів. Це теж сприяло зростанню попиту на кредити у II кварталі. Водночас, на думку респондентів, необхідність реструктурувати борги не була вагомим чинником попиту (розділ III додатка до звіту).

У III кварталі опитані очікують дальшого зростання попиту на всі види кредитів бізнесу. Найоптимістичніші очікування стосуються кредитів МСП.

Графік 4. Зміна кредитного попиту корпоративного сектору

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення попиту.

Кредитування домогосподарств

У II кварталі банки фінустанови пом'якшили стандарти споживчого та іпотечного кредитування (баланси відповідей -17% та -10% відповідно). На думку респондентів, головна причина – підвищення конкуренції між ними. Водночас окремі великі банки повідомили про посилення конкуренції не тільки з іншими банками, а й із небанківськими фінансовими

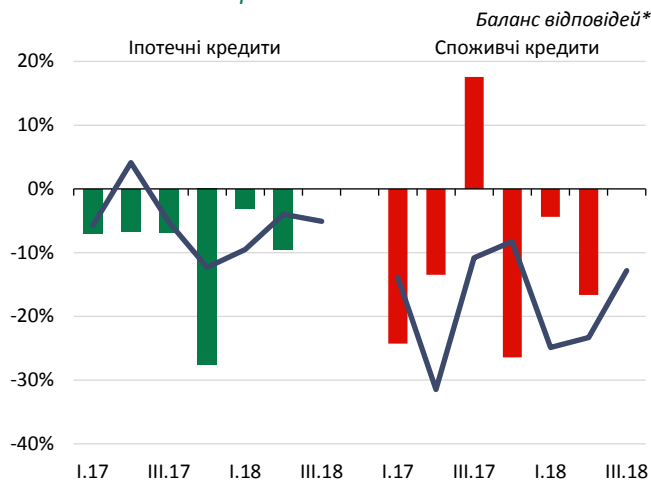
установами, причому як у споживчому, так і в іпотечному кредитуванні. Це також було названо причиною пом'якшення стандартів кредитування населення.

Деякі банки, переважно невеликі, навпаки, дещо підвищили стандарти через збільшення вартості ресурсів та негативні курсові очікування.

Опитані фінустанови очікують, що у III кварталі кредитні стандарти пом'якшаться у споживчому кредитуванні та не зміняться в іпотечному. Баланси відповідей склали -13% та -5% відповідно (графік 5).

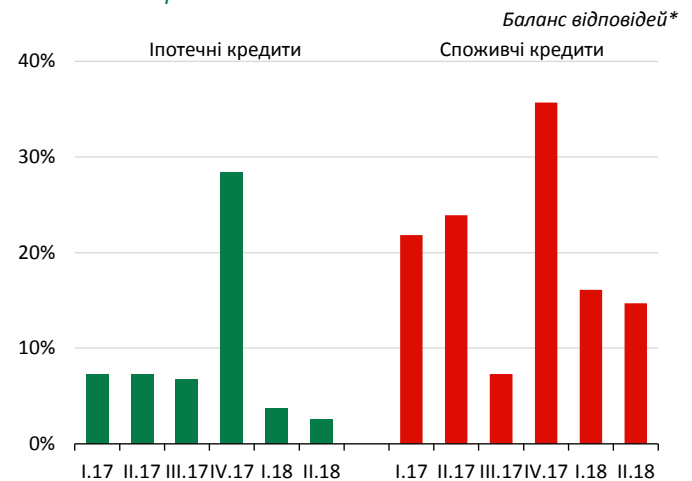
У II кварталі рівень схвалення заявок на споживчі кредити дещо збільшився (22% позитивних відповідей), на іпотеку – не змінився (89% респондентів). Баланси відповідей становили 15% та 3% відповідно. Банки, передусім великі, повідомили про збільшення середнього розміру виданих споживчих кредитів. У споживчому сегменті пом'якшенню кредитної політики великих банків сприяло зниження відсоткових ставок (графік 6).

Графік 5. Зміна стандартів схвалення кредитних заявок домогосподарств

* Позитивний баланс відповідей свідчить про посилення жорсткості стандартів схвалення кредитних заявок.

Графік 6. Зміна рівня схвалення кредитних заявок домогосподарств

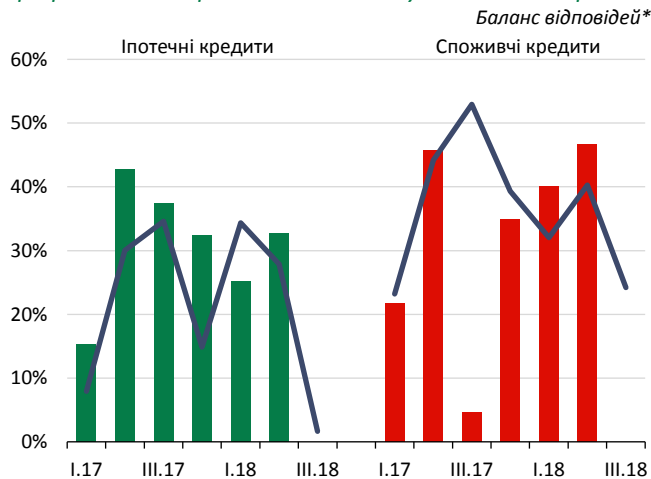

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення рівня схвалення заявок.

Банки знову вказали на зростання попиту домогосподарств на кредити. 37% опитаних заявили, що він збільшився на споживчі кредити. 26% респондентів звітували про зростання попиту на іпотеку: баланс відповідей становив 33%. Найвагомим фактором зростання попиту на споживчі кредити респонденти назвали зниження можливостей населення залучати кредити в інших банках та скорочення заощаджень домогосподарств. Інші значимі фактори – зниження ставок за кредитами, покращення споживчих настроїв. Збільшенню попиту на іпотечні кредити сприяли позитивні оцінки перспектив розвитку житлового будівництва, насамперед очікування зростання цін на нерухомість (графік 7 та розділ IV додатка).

Банки розраховують, що у III кварталі попит на споживчі кредити виросте, на іпотечні – не зміниться.

Графік 7. Зміна кредитного попиту домогосподарств

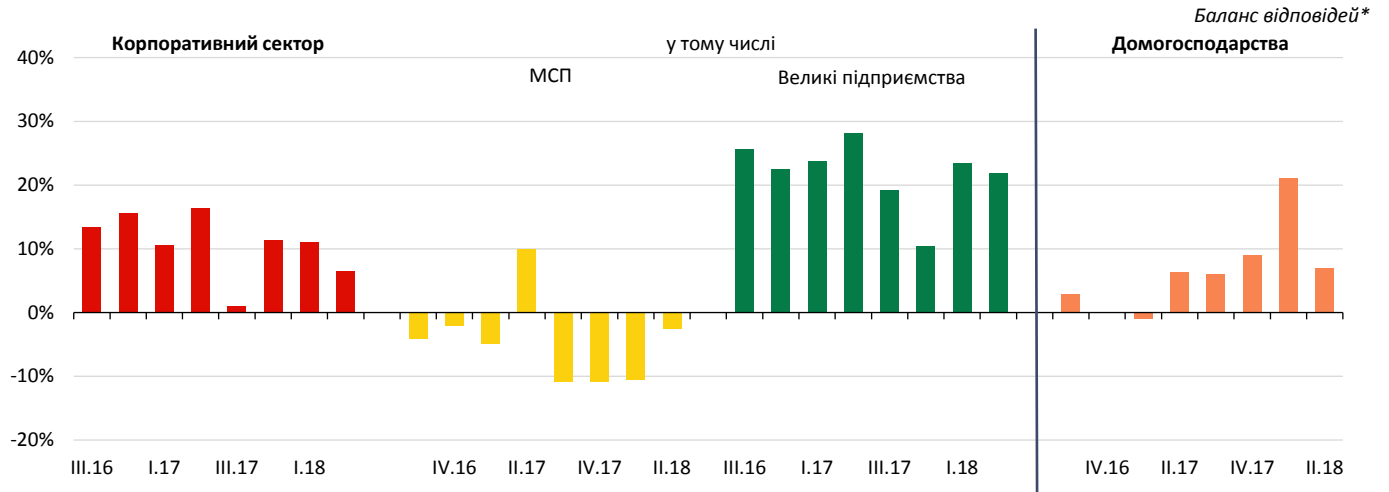

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення попиту.

Оцінка боргового навантаження

З III кварталу 2016 року банки наводять власні оцінки боргового навантаження клієнтів. У II кварталі 2018 року чверть респондентів вважала боргове навантаження в корпоративному секторі високим. Частка банків, що вказали на високу закредитованість великих підприємств, збільшилася на 4 в. п. до 49%. 87% респондентів визначали боргове навантаження на МСП низьким або середнім, баланс відповідей -3%. Боргове навантаження домогосподарств вважають скоріше низьким або середнім 83% опитаних (графік 8).

Графік 8. Оцінка поточного рівня боргового навантаження

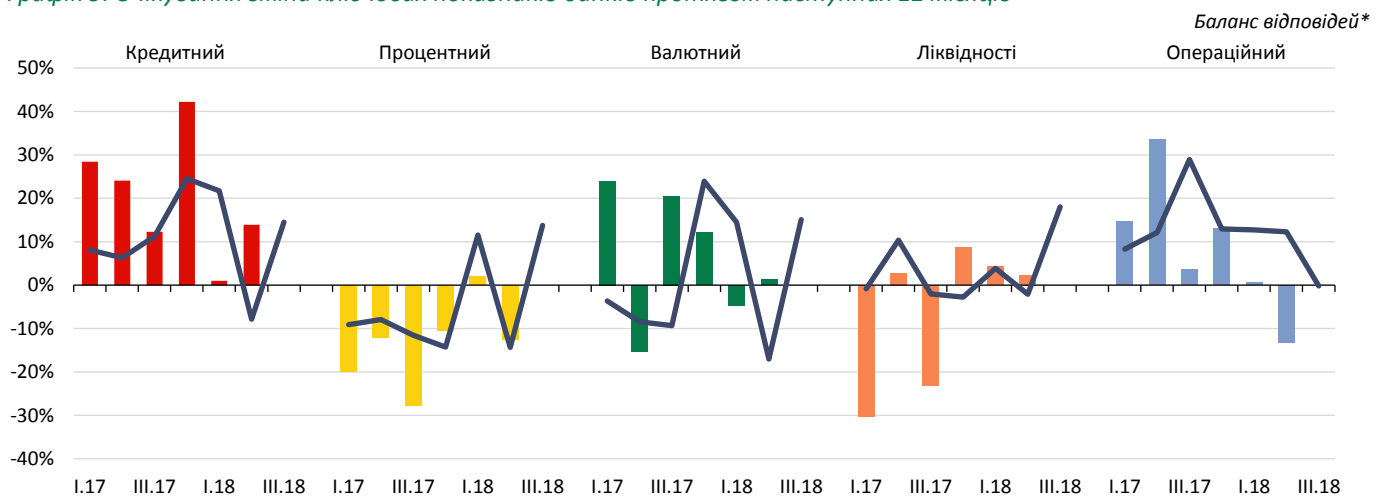
* Вище значення балансу відповідей відповідає вищій оцінці закредитованості. Позитивне значення свідчить про високий рівень закредитованості, від'ємне – про її низький рівень.

Оцінка ризиків

У II кварталі, на думку опитаних, кредитний ризик збільшився: баланс відповідей склав 14%. Великі банки вказали на зменшення процентного та операційного ризиків (баланси відповідей -13% для обох). Невеликі фінустанови повідомили про підвищення ризику ліквідності. Валютний ризик залишався незмінним, про що заявили 86% респондентів.

Банки очікують, що ризик ліквідності, валютний, кредитний та процентний ризики збільшаться у III кварталі (баланс відповідей склав 18%, 15%, 15% та 14% відповідно). Респонденти прогнозують, що операційний ризик не зміниться – 83% опитаних (графік 9).

Графік 9. Очікування зміни ключових показників банків протягом наступних 12 місяців

*Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення ризиків. Стовпчики – дані за квартал, лінія – очікування на наступний квартал.

Додаток: Результати опитування

Кожен банк-респондент в особі кредитного менеджера заповнював електронну анкету. Анкета містить три види запитань:

- відкриті запитання (без обмеження варіантів відповідей);
- запитання із запропонованими варіантами відповідей;
- запитання із запропонованими варіантами відповідей, упорядкованими за шкалою.

Для запитань із відповідями, упорядкованими за шкалою (наприклад, від “суттєво збільшився” до “суттєво зменшився”), розраховано показник “баланс відповідей”. В опитуванні використано такі визначення:

- кредитні стандарти – це внутрішні нормативи та критерії, якими керується банк у своїй кредитній політиці;
- кредитні умови – це терміни та умови надання кредиту, узгоджені між банком та позичальником.

Запитання анкети стосуються змін за останні три місяці та очікуваних змін протягом наступних трьох місяців, тобто протягом наступного за звітним кварталом.

Для розрахунку агрегованого результату за всіма банками кожній відповіді присвоєно оцінку залежно від відповіді респондента і його ваги в загальній вибірці. Оцінки розміщені на шкалі від -1 до 1 залежно від напрямку зміни показника. Відповіді, які свідчать, що показник змінився суттєво, отримують удвічі вищу оцінку, ніж відповіді, що відображають несуттєву зміну. Відповідь “зріс суттєво” матиме оцінку 1, а відповідь “зріс несуттєво” – оцінку 0.5. Кожну оцінку зважено на частку відповідного респондента в загальній вибірці залежно від його частки в активах або кредитному портфелі корпоративного сектору/домогосподарств цієї вибірки. Сумарна оцінка за всіма банками становить баланс відповідей, який можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про “збільшення” певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про “зменшення” цього показника. Баланс відповідей може набувати значень в діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що респонденти в цілому оцінюють/очікують зміну показника (стандартів схвалення кредитних заявок/рівня схвалення кредитних заявок/попиту на кредитні продукти/ризиків тощо) у бік збільшення/посилення порівняно з попереднім кварталом/у наступному кварталі. Детальнішу інформацію про те, як інтерпретувати баланс відповідей до кожного запитання, наведено в примітках до відповідних графіків.

Із результатами анкетування у форматі Excel можна ознайомитися на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за адресою: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=20231434

Баланс відповідей, %

2013		2014				2015				2016				2017				2018	
IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	

I. Очікування на наступні 12 місяців: ключові показники

Як, на Вашу думку, зміняться нижчезазначені показники корпоративного сектору у Вашому банку протягом наступних 12 місяців?

Кредитний портфель	—	—	—	—	—	-18.0	-12.9	3.2	9.7	-12.2	-4.2	-3.0	21.4	11.4	17.6	41.1	38.2	46.8	36.7
Депозити	—	—	—	—	—	7.0	17.2	30.4	34.9	39.3	40.2	19.8	48.8	31.6	23.8	37.7	32.3	36.3	34.4
Якість кредитного портфеля	—	—	—	—	—	-9.2	-5.6	5.2	13.9	15.1	19.1	31.6	18.0	28.4	28.2	-5.1	16.0	36.4	20.5

Як, на Вашу думку, зміняться нижчезазначені показники домогосподарств у Вашому банку протягом наступних 12 місяців?

Кредитний портфель	—	—	—	—	—	-44.2	-40.3	-31.6	-21.5	-3.6	6.4	26.3	-0.6	49.9	39.4	52.7	70.0	48.1	51.2
Депозити	—	—	—	—	—	11.1	29.9	23.8	32.4	36.6	13.9	31.7	41.7	31.1	41.0	46.1	46.2	42.0	41.5
Якість кредитного портфеля	—	—	—	—	—	-28.3	-11.0	18.1	28.4	14.4	1.8	8.8	31.7	25.3	17.5	24.1	28.7	34.3	28.6

II. Оцінки ризиків

Як змінилися ризики для Вашого банку протягом кварталу, що закінчився?

Кредитний ризик	-3.1	37.6	37.9	37.6	37.0	39.5	38.5	11.4	23.0	14.5	2.2	18.3	28.4	24.0	12.2	42.2	1.0	13.9	
Процентний ризик	11.1	38.3	19.4	37.0	25.0	24.3	27.9	1.5	0.1	-7.1	-18.1	-8.3	9.2	-20.0	-12.0	-27.8	-10.5	1.9	-12.5
Валютний ризик	14.1	64.3	44.4	60.5	46.0	41.2	15.0	-23.3	13.3	-2.8	-14.7	-10.7	22.2	24.0	-15.2	20.5	12.1	-4.6	1.3
Ризик ліквідності	16.1	38.1	31.6	2.6	19.5	34.7	7.6	-30.9	-17.3	-10.4	-5.7	-8.0	15.2	-30.3	2.8	-23.1	8.6	4.3	2.3
Операційний ризик	-1.1	-2.3	20.1	21.7	2.3	-0.1	11.6	11.6	10.1	3.9	10.9	10.2	16.3	14.6	33.5	3.6	13.0	0.6	-13.2

Як, за Вашими очікуваннями, зміняться ризики для Вашого банку протягом наступного кварталу?

Кредитний ризик	2.5	19.6	22.8	27.9	25.9	24.4	22.3	2.2	10.9	10.9	19.4	11.3	8.1	6.3	11.3	24.5	21.7	-7.9	14.5
Процентний ризик	-5.0	15.6	13.5	8.0	16.9	25.1	18.5	-8.9	-8.4	-10.4	-1.0	-9.3	-9.1	-7.9	-11.6	-14.3	11.6	-14.3	13.8
Валютний ризик	5.7	42.3	-15.1	29.5	29.7	10.5	18.9	-2.0	-3.2	5.3	20.3	7.7	-3.6	-8.4	-9.3	23.9	14.5	-17.0	15.1
Ризик ліквідності	-3.6	13.4	-6.1	27.1	25.1	-3.9	19.4	9.0	-4.9	-8.4	-1.9	-4.9	-0.8	10.4	-2.0	-2.8	3.9	-2.1	18.0
Операційний ризик	-6.0	-6.8	-7.4	0.3	-4.5	6.6	9.2	10.3	18.0	18.1	17.0	8.7	8.3	12.1	28.9	12.9	12.7	12.3	-0.2

Баланс відповідей, %

	2013		2014				2015				2016				2017				2018	
	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	

III. Кредитування корпоративного сектору

Як змінилися стандарти схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?

У цілому	11.3	50.0	56.0	47.1	47.3	42.7	30.2	3.1	16.9	-0.9	7.1	0.0	2.0	33.4	-2.2	-1.9	17.4	3.7	-1.1
Кредити МСП	0.8	48.2	55.5	45.5	46.4	40.6	25.2	8.5	4.2	-3.9	-1.8	-9.5	-1.1	16.5	-5.1	13.5	1.4	-8.6	-12.2
Кредити великим підприємствам	13.2	39.2	30.2	38.5	35.6	40.4	34.3	7.3	22.2	11.0	12.2	10.7	3.9	35.9	1.9	1.2	17.5	5.3	-1.0
Короткострокові кредити	4.6	45.3	33.5	41.6	43.3	37.4	26.4	1.3	15.5	-3.6	5.8	7.4	-0.1	21.7	-3.9	-2.6	16.8	-2.1	-3.1
Довгострокові кредити	18.1	51.8	41.2	42.7	38.9	50.8	37.2	19.7	30.1	16.5	4.1	2.0	3.5	38.2	6.1	11.6	20.2	4.9	1.2
Кредити в національній валюті	5.4	43.7	37.9	41.7	44.0	38.4	27.2	2.2	3.8	-9.0	-2.9	-1.3	-0.4	17.3	-3.8	-2.6	16.7	-3.0	0.3
Кредити в іноземній валюті	17.0	52.8	47.0	51.7	52.0	56.8	44.3	21.9	22.5	39.6	8.1	12.0	4.5	32.9	6.8	13.3	20.7	-0.7	-0.7

Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну стандартів схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?

Капіталізація банку	2.4	33.0	28.8	33.1	22.8	26.9	13.5	6.1	13.2	6.5	6.4	1.6	0.3	6.4	12.4	11.6	12.4	-7.1	1.1
Ліквідна позиція банку	10.3	36.2	23.3	23.6	23.7	22.8	23.8	6.5	7.2	-7.1	-0.9	-8.4	-1.0	5.9	-0.4	-1.6	1.9	-9.3	0.4
Конкуренція з іншими банками	-6.5	1.5	-0.2	-10.5	-5.9	14.6	0.0	-5.5	-0.5	-10.9	-1.0	-10.1	-12.6	-11.2	-17.9	-15.3	-3.1	-10.3	-11.9
Конкуренція з небанківськими установами	0.0	8.6	0.7	3.2	3.8	3.6	0.2	0.9	2.1	-1.1	3.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.4	0.4	0.4	0.4
Очікування загальної економічної активності	22.9	62.1	59.3	53.6	49.4	48.9	45.1	33.1	35.5	3.8	9.9	0.1	-4.6	-3.4	-13.3	1.5	4.9	-5.3	-0.2
Інфляційні очікування	12.9	52.2	41.0	47.6	38.1	34.9	36.2	35.3	48.6	20.8	7.9	2.7	-1.0	-3.2	-1.2	-0.9	6.6	8.9	-1.3
Курсові очікування	22.1	65.8	62.6	64.8	53.1	45.9	46.6	38.7	41.7	26.9	11.1	4.4	6.1	8.1	8.4	4.8	9.7	11.0	1.9
Очікування розвитку галузі або окремого підприємства	12.9	42.0	31.4	42.0	34.1	29.3	37.2	32.9	27.4	-7.6	7.7	2.5	-8.0	-5.7	-12.4	-6.6	3.3	0.6	-9.2
Ризик застави	14.3	34.6	24.2	36.5	29.2	26.5	34.1	33.3	23.2	14.3	13.5	5.9	13.5	8.1	-3.1	-3.0	-3.3	0.9	2.0

Як, на Вашу думку, зміняться стандарти схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом наступного кварталу?

У цілому	3.5	35.6	26.5	26.5	26.8	16.8	15.9	3.4	6.6	4.1	-10.4	-4.5	-24.5	8.3	-8.8	-10.4	6.4	5.3	-1.3
Кредити МСП	-0.2	33.9	25.4	25.8	32.0	16.6	16.7	3.3	-19.3	-15.7	-19.8	-13.2	-13.2	7.3	-12.9	0.4	-4.4	-14.4	-10.9
Кредити великим підприємствам	4.4	37.4	26.3	30.5	26.5	19.8	15.8	7.3	6.7	9.9	-5.1	2.5	-12.5	12.1	-0.1	-10.7	12.9	6.1	-0.1
Короткострокові кредити	2.2	31.0	24.5	19.6	25.4	16.4	13.2	1.0	-7.6	-10.3	-22.0	-5.9	-23.7	13.5	-4.4	-16.4	3.5	-13.5	-3.2
Довгострокові кредити	12.0	46.2	34.7	31.0	38.2	27.0	21.1	13.6	20.0	13.6	-1.6	7.6	-8.4	21.7	-6.0	-9.3	15.3	8.2	2.9
Кредити в національній валюті	1.3	30.6	22.6	20.7	24.3	15.2	13.1	1.8	-0.7	-6.2	-11.8	-12.2	-24.7	7.1	-9.1	-15.0	4.7	-12.1	-2.1
Кредити в іноземній валюті	8.7	53.9	28.3	31.8	44.0	30.2	20.1	20.6	23.6	12.1	2.3	4.4	-9.0	25.9	1.8	-1.7	16.0	7.9	2.6

Як змінився рівень схвалення заявок на кредити корпоративному сектору у кварталі, що закінчився?

У цілому	-6.2	-33.5	-20.7	-29.5	-18.2	-8.4	-22.8	5.5	-10.3	6.3	-6.3	8.3	12.1	-20.0	12.6	16.4	-2.5	-4.1	1.3
Кредити МСП	-0.3	-31.5	-16.3	-20.9	-12.9	-5.8	-19.2	4.6	7.5	-6.8	-6.4	18.5	7.3	-11.1	19.9	10.9	22.5	9.4	10.3
Кредити великим підприємствам	-2.9	-31.2	-20.0	-27.9	-18.3	-11.7	-22.6	-0.6	-11.3	6.6	-8.4	-1.2	-3.3	-24.2	11.3	13.9	2.3	-4.3	1.2
Короткострокові кредити	-1.2	-22.0	-14.8	-21.3	-12.8	-6.7	-20.6	7.1	10.5	0.7	-5.6	8.3	11.3	-18.7	13.3	17.3	-1.6	2.8	2.7
Довгострокові кредити	-7.7	-46.2	-32.7	-31.3	-27.4	-20.8	-8.9	-31.4	-5.5	-0.7	-1.0	-9.7	-24.5	9.8	7.2	-6.0	1.1	-0.7	
Кредити в національній валюті	-0.9	-23.4	-11.8	-16.9	-13.0	-8.0	-21.4	6.1	4.3	6.6	2.3	15.6	11.2	-13.9	18.5	17.4	3.9	3.3	2.3
Кредити в іноземній валюті	-11.3	-48.9	-25.9	-42.9	-26.1	-22.1	-29.6	-17.8	-20.9	-9.2	-2.2	-3.1	-9.7	-24.5	2.3	0.6	-6.2	1.2	1.2

Як змінилися цінові та нецінові умови схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?

Процентні ставки (підвищення – більш жорсткі умови, зниження – послаблення умов)

У цілому	26.7	39.4	29.2	31.7	30.6	58.7	43.3	10.5	-19.8	-25.7	-22.3	-31.7	-16.7	-40.9	-33.6	-38.3	0.4	11.1	-6.0
МСП	18.9	41.2	30.9	30.9	30.2	60.1	39.4	10.0	-20.7	-19.1	-25.5	-18.3	-13.2	-41.3	-39.9	-31.6	-26.6	-3.5	5.1
Великі підприємства	25.4	39.1	28.5	30.9	30.8	59.8	42.8	11.1	-13.6	-30.9	-15.3	-31.6	-17.7	-40.5	-33.4	-38.2	0.3	11.5	-5.9

Зміни непроцентних платежів

У цілому	3.6	15.6	12.0	9.1	16.8	11.6	6.7	1.5	2.0	4.6	2.9	7.7	-1.4	-0.2	-1.4	-7.1	0.1	-0.1	0.0
МСП	3.6	15.8	11.6	7.3	16.0	11.0	5.4	1.5	-3.9	3.7	3.2	7.8	-1.4	-0.2	5.3	-1.1	-6.5	-2.4	0.0
Великі підприємства	3.6	14.2	11.6	9.2	15.4	13.0	7.7	1.5	1.4	4.8	3.2	1.5	0.3	-0.2	-1.4	-7.1	0.1	0.0	0.0

Розмір кредиту або кредитної лінії

У цілому	6.5	32.8	29.7	44.0	39.7	45.6	27.8	16.4	13.8	3.1	1.1	0.3	6.8	25.8	-3.3	-0.1	5.2	4.1	-2.4
МСП	1.5	30.4	24.6	34.6	36.7	33.2	24.3	4.0	8.3	5.3	-1.8	-3.7	-3.0	22.8	3.0	0.0	-18.9	-5.1	0.0
Великі підприємства	6.4	23.9	29.7	43.9	38.6	48.2	27.8	17.5	14.0	3.5	1.6	0.3	7.0	26.2	-3.0	-0.1	5.3	4.2	-2.5

Заставні вимоги

У цілому	9.2	30.1	32.8	32.3	30.0	35.1	29.5	27.1	17.9	8.3	8.5	16.0	11.7	11.6	-1.0	-2.7	15.1	-6.4	0.3
МСП	12.2	30.0	32.1	26.2	27.9	36.1	25.6	26.5	17.0	18.9	9.9	5.4	4.4	8.8	-3.6	9.9	7.6	-6.4	-4.2
Великі підприємства	9.3	30.0	32.9	32.2	28.6	37.5	29.5	16.2	18.2	8.2	8.3	25.8	11.6	18.2	5.4	-2.9	13.9	-5.7	1.0

Обмеження, які накладаються кредитною угодою на позичальника

У цілому	15.0	27.4	30.6	25.3	29.6	18.2	26.6	13.1	15.7	15.3	9.4	13.3	17.3	26.3	23.7	19.4	3.1	12.0	3.5
МСП	15.0	25.8	30.8	20.8	25.8	18.2	21.8	11.6	14.4	14.8	8.9	9.6	15.9	40.6	17.7	11.3	5.2	12.1	3.6
Великі підприємства	15.8	27.4	30.8	27.1	26.8	22.1	26.4	13.1	15.8	15.3	9.5	13.3	17.2	26.4	24.1	19.4	3.1	18.7	3.5

Строк кредиту

У цілому	6.8	27.8	21.1	29.0	26.1	25.2	15.7	10.1	7.7	8.7	7.2	7.0	6.9	2.9	-8.1	0.9	0.8	-0.6	0.2
МСП	7.9	23.9	16.0	22.4	21.6	24.1	13.8	10.1	7.8	8.9	3.5	3.5	3.6	2.0	-1.9	0.9	-5.7	-0.6	0.1
Великі підприємства	7.0	24.0	22.1	28.9	23.9	28.7	16.4	12.6	8.1	8.8	7.4	9.2	6.9	2.9	-6.3	2.4	-5.6	-0.6	0.2

Баланс відповідей, %

	2013		2014				2015				2016				2017				2018	
	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	I кв.	II кв.	
<i>Споживчі кредити</i>																				
Процентні ставки за кредитами	-8.3	21.5	20.3	32.1	14.4	36.6	46.1	3.5	-15.7	-6.0	-6.3	-4.7	-12.8	-29.0	-20.9	-21.1	-28.5	-13.7	-13.2	
Заставні вимоги	0.6	4.5	5.6	4.5	15.5	6.9	5.1	-0.8	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	-2.2	-17.9	-6.9	-2.8	
Строк кредиту	-7.5	5.3	3.2	6.0	5.0	0.5	4.9	-0.1	-2.5	-2.7	-14.2	-9.7	-14.0	-6.5	-7.7	-3.1	-3.5	-12.5	-8.3	
Зміни непоцентних платежів	2.4	3.9	6.1	6.1	13.1	10.0	11.1	6.0	-3.8	3.0	-2.9	0.8	-3.1	-3.0	-1.1	-5.4	-3.7	-5.2	-1.5	
Розмір кредиту	-5.5	23.3	23.9	8.5	20.5	18.0	7.3	2.6	-11.3	-15.4	-15.6	-24.3	-11.4	-9.3	-18.3	-22.4	-9.1	-19.5	-35.9	
Як змінився попит домогосподарств на кредити у кварталі, що закінчився, без урахування сезонних змін?																				
Іпотечні кредити	-5.4	-29.7	-31.3	-29.3	-34.3	-23.7	-6.1	-5.2	2.8	-0.4	14.3	16.9	24.7	15.3	42.8	37.4	32.4	25.2	32.7	
Споживчі кредити	18.9	-6.8	-39.5	-17.8	-37.0	-36.1	-9.0	7.7	23.6	20.2	25.7	15.3	22.4	21.7	45.7	4.6	35.0	40.1	46.7	
Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну попиту домогосподарств на кредити у кварталі, що закінчився?																				
<i>Іпотечні кредити</i>																				
Зміна процентних ставок	0.3	-22.1	-26.4	-5.0	-11.5	-5.7	-15.8	-11.2	-9.7	0.0	11.2	2.8	24.8	24.5	10.5	14.3	32.1	3.6	3.7	
Перспективи розвитку ринку нерухомості	-8.5	-15.1	-4.0	-39.8	-16.0	-11.1	-12.7	-4.2	0.4	0.0	0.5	2.7	3.0	12.4	15.2	15.4	5.1	7.4	12.9	
Споживча впевненість	-14.3	-24.1	-25.2	-38.1	-13.0	-38.4	-14.1	-10.0	-0.8	-13.0	0.4	2.7	2.8	6.0	8.9	8.4	7.8	6.8	8.8	
Заощадження домогосподарств	9.6	-13.4	-41.2	9.4	-2.5	-22.6	1.1	-10.0	-0.2	-12.5	-2.9	0.1	3.1	5.3	7.6	3.2	3.6	6.9	7.0	
Кредити від інших банків	8.2	5.7	-0.8	-2.8	-2.7	-3.5	1.2	1.4	0.7	0.1	0.0	2.5	0.4	9.0	0.9	2.7	-3.4	1.3	-2.4	
<i>Споживчі кредити</i>																				
Зміна процентних ставок	17.6	-18.8	-34.6	-8.9	-14.5	-28.6	-18.9	-7.9	2.7	-7.1	8.9	5.0	9.0	24.0	24.9	25.8	38.1	9.3	24.3	
Споживча впевненість	5.4	-22.8	-58.5	-28.8	-20.5	-19.1	-27.5	-4.5	8.1	12.2	8.7	13.8	19.1	13.4	27.2	24.3	16.2	31.0	22.7	
Витрати на товари тривалого користування	8.9	-2.4	-12.6	-26.5	-19.1	6.8	-5.2	7.4	15.5	23.6	13.1	1.5	12.9	19.2	17.5	10.5	12.1	31.6	14.1	
Купівля іноземної валюти	0.8	18.3	-18.5	-23.5	-4.9	5.9	1.1	4.4	7.8	10.9	8.4	3.3	-2.5	2.0	9.2	-0.9	-0.9	13.4	5.0	
Заощадження домогосподарств	9.1	-3.1	-44.2	-25.2	-3.6	-26.0	-1.4	-10.1	2.8	3.6	3.7	1.5	18.9	6.4	5.8	4.6	-0.3	32.1	22.4	
Кредити від інших банків	-6.6	8.8	0.7	-7.9	1.5	-3.0	-1.0	-4.5	5.9	0.0	0.2	1.1	2.5	11.7	-1.6	-9.2	-1.4	-9.4	29.1	
Як, на Вашу думку, зміниться попит домогосподарств на кредити в наступному кварталі, без урахування сезонних змін?																				
Іпотечні кредити	11.2	-23.0	12.9	-19.6	-12.1	4.1	0.3	-2.5	0.0	10.9	6.5	3.9	7.9	30.0	34.6	14.9	34.3	27.9	1.6	
Споживчі кредити	21.4	-15.8	24.0	-3.3	5.4	1.3	4.5	17.5	-0.5	21.1	31.4	25.4	23.2	44.2	52.9	39.3	32.0	40.3	24.2	
Яким, на Вашу думку, було боргове навантаження у секторі домогосподарств протягом кварталу, що закінчився?																				
У цілому	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.9	0.1	-1.0	6.3	6.0	9.0	21.1	7.0	

Інформація про Опитування

Опитування про умови банківського кредитування в Україні – це аналітичний звіт за результатами анкетування банків, яке щокварталу проводить Національний банк України. Мета опитування – поглибити розуміння стану й тенденцій розвитку кредитного ринку Національним банком України та учасниками банківського сектору. Звіт містить узагальнені оцінки і прогнози змін стандартів та умов кредитування корпоративного сектору і домогосподарств, змін кредитного попиту тощо.

У звіті подано оцінку стану банківського кредитного ринку у II кварталі 2018 року та очікувань на III квартал 2018 року. Опитування проводилося з 20 червня до 10 липня 2018 року серед кредитних менеджерів 63 банків. Відповіді надали всі респонденти, їхня частка в загальному обсязі активів банківської системи становить 98%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками та прогнозами Національного банку України.

Із цим аналітичним звітом, даними анкет та додатковою інформацією про опитування можна ознайомитися на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за посиланням:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=20231434

Наступне опитування про умови банківського кредитування, що стосуватиметься очікувань на IV квартал 2018 року, буде опубліковано в жовтні 2018 року.

Відповіді респондентів подано на консолідованій основі як баланс відповідей. Його можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про “збільшення” певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про “зменшення” цього показника. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс означає, що респонденти в цілому оцінюють, що показник збільшився/посилився порівняно з попереднім кварталом або очікують, що він зросте/посилиться в наступному кварталі. Детальні пояснення методології наведено в додатку до цього звіту.